

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Opava 13.5.2013
čj. SRS 027272/2013

Oblastní odbor SRS
Jaselská 552/16
746 82 Opava

Zpráva č. 7 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 6.5.–12.5.2013

1. Počasí

Počasí v uplynulém týdnu bylo typicky květnové, teplotně velmi příjemné, s řadou lokálních přeháněk a bouřek různé intenzity. Ranní minima se pohybovala kolem 10 °C, odpolední nejvyšší teploty dosahovaly 21 až 25 °C. Srážky byly do pátku výhradně v podobě různě intenzivních přeháněk, lokálně velmi rozdílných. Občas se ukázaly i bouřky, a to někdy i noční. V pátek 10.5. večer začala od západu území oblasti ovlivňovat studená fronta, která přinesla nejen snížení maximálních teplot o přibližně 10 °C, ale zejména trvalý déšť na téměř celý víkend. Místy napršelo přes 50 mm srážek.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Růst a vývoj porostů je stále velice rychlý, výskyty chorob jsou dosud pouze s ojedinělými výjimkami slabé. Trvalé poměrně teplé počasí prospívá některým hmyzím škůdcům, zejména blýskáčkům a lokálně i krytonoscům šesťlůvkovým v porostech ozimých řepok. Především v jižní části oblasti vzcházejí rané brambory a místy už i kukuřice. Z ochranných zásahů bylo prováděno zejména ošetřování obilovin herbicidy a ozimých řepok insekticidy. Některé nedávno zaseté porosty, hlavně jarní ječmeny nebo cukrovka, byly silně poškozeny přívalovými lijáky a odplavením ornice.

OBILNINY

Porosty ozimů i jařin jsou většinou vzrůstově i vývojově vyrovnané, v dobrém zdravotním stavu. Některé porosty jsou silně zaplevelené různými druhy plevelů. Porosty jarních ječmenů lokálně poškozené žírem imag dřepčíka obilního tomuto poškození rychle odrůstají.

PŠENICE OZIMÁ (RF 30–37 BBCH, začátek sloupkování až objevení se posledního listu)

Střední výskyt **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** zaznamenali v okrese Přerov (Henčlov, Prosenice).

Pozorování napadení listů se provádí při objevení posledního listu (37 BBCH), na počátku metání (51 BBCH) a v době květu (61 BBCH) na dvaceti rostlinách odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Při prvních dvou pozorováních se z odnoží ve vzorku hodnotí napadení třetího listu shora, při

třetím pozorování napadení horních dvou listů. Zaznamená se % napadených odnoží pšenice, při posledním pozorování se hodnotí index napadení pro jednotlivá listová patra.

Ošetří se porosty s více než 60 % napadených odnoží nebo při indexu napadení 40 a více % v době květu (61 BBCH).

První slabý výskyt vajíček kohoutků (*Oulema spp.*) zaznamenali 7.5. rovněž v okrese Nový Jičín (Závišice). Výskyty imag i vajíček jsou většinou slabé, ojedinělé střední výskyty imag byly hlášeny z okresu Jeseník (Bernartice, Javorník-Ves). V okrese Přerov (Henčlov) byly 10.5. vylíhlé už i larvy.

Pozorování imag se provádí po uplynutí 4 dnů (nemusí být za sebou) s maximální teplotou vyšší než 17 °C, které následují po splnění sumy efektivních teplot $SET_{6,0}$ 110,0 °C denních stupňů DS (orientačně to bývá v období od konce dubna do poloviny května). Kontroluje se 100 smyků v porostech pšenice a ječmene na deseti různých místech rozložených na ploše pozemků (10 míst krát 10 smyků). Pozorování vajíček a larev se provádí po dosažení $SET_{6,0}$ 400,0 °C DS (orientačně u ozimé pšenice ve fázi 32–37 BBCH). Pokud je vylíhlých larev méně než 50 %, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50 % vylíhlých larev. Kontroluje se 10 odnoží za sebou v řádku na 10 různých místech porostu (celkem 100 odnoží) ve vzdálenosti více než 20 m od okraje porostu.

Předpoklad škodlivého výskytu larev je při zjištění více než 70 brouků na 100 smyků. Ošetřuje se v době, kdy poměr vajíček a vylíhlých larev je 1 : 2 nebo vyšší.

JEČMEN OZIMÝ (RF 30–41 BBCH, začátek sloupkování až pochva praporcového listu se prodlužuje)

Porosty jsou většinou vyrovnané, v dobrém zdravotním stavu, v současné době probíhá intenzivní růst a vývoj. Výskyty chorob jsou většinou nevýznamné. Střední výskyt padlí ječmene (*Blumeria graminis*) zjistili v okrese Prostějov (Nezamyslice).

Pozorování padlí ječmene se provádí při plném odnožování rostlin (25 BBCH) a objevení se druhého kolénka (32 BBCH). Kontrolují se 2 odnože na 10 místech při úhlopříčném průchodu porostem. Ve fázi 25 BBCH se hodnotí celá rostlina.

Ošetří se porosty, u nichž je napadeno 10 a více % rostlin (odnoží).

Tamtéž byl 7.5. zaznamenán první výskyt příznaků spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*).

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření druhého kolénka do začátku metání (32–51 BBCH) a ve fázi, kdy první zrna dosáhla poloviny konečné velikosti (71 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32–37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na čtvrtém listu shora, ve fázi 39–51 BBCH na třetím listu shora.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32–51 BBCH napadeno 50 a více % listů.

Silné zaplevelení heřmánkovitými pleveli (*Anthemis spp.*, *Matricaria spp.*, *Tripleurospermum spp.*) a rozrazilami (*Veronica spp.*) zejména na okrajích pozemků je hlášeno z okresu Jeseník (Velká Kraš).

JEČMEN JARNÍ (RF 13–25 BBCH, 3. list rozvinutý až 8. odnož viditelná)

První slabý výskyt síťovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*) byl zjištěn v okrese Šumperk (Bludov) 9.5.

Pozorování síťovité skvrnitosti ječmene se provádí na konci odnožování (29 BBCH), při objevení se posledního listu (37 BBCH) a začátkem metání (51 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 29 BBCH se hodnotí celá rostlina. Ve fázi 29 a 37 BBCH se určí % napadených rostlin (odnoží).

Ošetří se porosty, u nichž je napadeno 5 a více % rostlin (odnoží).

První výskyt imag kohoutků (*Oulema spp.*) v porostech jarních ječmenů zaznamenali 7.5. v okrese Přerov (Prosenice), první výskyt vajíček 9.5. v okrese Opava (Opava předměstí). Z celé oblasti jsou hlášeny pouze slabé výskyty.

Monitoring a indikace ošetření viz pšenice ozimá.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 57–65 BBCH, jednotlivé květy sekundárních květenství viditelné až plný květ)

Výskyty houbových chorob jsou slabé, ojedinělý střední výskyt **plísně brukvovitých (Hyaloperonospora parasitica)** zaznamenali v okrese Karviná (Staré Město).

Pozorování plísně zelné se provádí v období květu (fáze 63–65 BBCH) na 2 rostlinách za sebou na 10 místech porostu (celkem 20 rostlin).

Za škodlivé se považuje napadení 5 a více % rostlin.

V některých lokalitách pokračují škodlivé výskyty **blýskáčka řepkového (Meligethes aeneus)**, ojediněle jsou porosty tak silně poškozeny, že prakticky nekvetou. Silný výskyt byl zjištěn v okrese Přerov (Osek nad Bečvou), střední výskyty zaznamenali v okresech Jeseník (Bernartice, Javorník-Město), Prostějov (Němčice nad Hanou, Plumlov) a Opava (Jamnice). U některých populací se pravděpodobně projevuje rezistence k aplikovaným insekticidům.

Výskyt brouků se sleduje jednou týdně od dosažení teploty 9 °C ve 14 hodin do začátku květu řepky. Hodnotí se počet brouků na 50 vrcholových květenstvích.

Ošetření se provede u porostů, kde je v průměru více než 300 brouků na 100 vrcholových květenství.

První výskyt imag **krytonosce šesulového (Ceutorhynchus obstrictus)** byl zaznamenán 7.5. rovněž v okrese Opava (Jamnice). V jižní části oblasti jsou výskyty lokálně střední, konkrétně v okrese Prostějov (Němčice nad Hanou, Prostějov, Smržice) a Přerov (Radvanice).

Výskyt brouků se sleduje na rostlinách dvakrát týdně v období od kvetení řepky (asi 30 % květů na hlavním stonku otevřených) do plného květu (asi 50 % květů na hlavním stonku otevřených, první korunní plátky již opadávají), fáze 63–65 BBCH, a jednou týdně v období dokvétání (velké množství korunních lístků již opadlo) do konce květu, fáze 67–69 BBCH. Kontroluje se vždy namátkově vybraných 25 rostlin na protilehlých okrajích pozemku (celkem 50 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde je v průměru 1 a více brouků na 1 rostlinu.

Byly rovněž pozorovány první výskyty imag **bejlomorky kapustové (Dasyneura brassicae)**, a to 7.5. v okresech Jeseník (Javorník-Město, Javorník-Ves) a Prostějov (Nezamyslice, Němčice nad Hanou, Určice, Vřesovice), 10.5. v okrese Přerov (Troubky). Uvedené výskyty v okrese Jeseník byly hodnoceny jako střední.

Výskyt imag se sleduje na rostlinách dvakrát týdně v období od žlutého poupěte do plného květu, fáze 59–65 BBCH, a jednou týdně v období od plného květu do konce květu, fáze 65–69 BBCH. Kontroluje se vždy namátkově vybraných 25 rostlin na protilehlých okrajích pozemku (celkem 50 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde je pozorováno v průměru 0,25 a více imag bejlomorky kapustové na 1 rostlinu. Ošetření v době, kdy jsou již vylíhlé larvy, je neúčinné.

MÁK SETÝ (RF 10–24 BBCH, vzházení až fáze třetího a čtvrtého pravého listu)

První výskyty imag **krytonosce kořenového (Stenocarus ruficornis)** zaznamenali v okrese Prostějov (Určice, Vranovice, Výšovice) 7.5.

Výskyt brouků se sleduje dvakrát týdně od začátku vzházení máku do fáze 4–8 pravých listů, tedy přibližně od poloviny dubna do poloviny května.

K ošetření přistupujeme po zjištění prvních příznaků napadení (asi 5 dnů od začátku náletu) v době maxima výskytu brouků, a to při minimální hustotě 5 brouků na 1 m² (často již v době prvních nakladených vajíček). Ošetřujeme však pouze do růstové fáze maximálně dvou pravých listů (růstová fáze 22 BBCH), lépe však ještě dříve, někdy již ve fázi děložních listů. Pozdější ošetření proti larvám na kořenech je neúčinné.

OKOPANINY

BRAMBOR (RF 5–21 BBCH, pokročilá fáze klíčení až vývoj dalších listů)

Zatím ojedinělý je výskyt imaga **mandelinky bramborové (Leptinotarsa decemlineata)** v okrese Prostějov (Němčice nad Hanou) nalezeného 8.5. na zahrádce bez brambor.

V období hromadného kladení vajíček se sleduje množství brouků v porostu a za 2–4 týdny (tedy celkem třikrát) množství ohnisek larev. Porost je nutno projít nejméně čtyřikrát na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Ošetření se provede v době maxima líhnutí larev. Při normálním průběhu počasí to bývá obvykle v době, kdy první vylíhlé larvy dosáhnou třetího instaru. Ošetří se porosty, kde bylo zjištěno 100 a více brouků na 1 ha nebo 140 a více ohnisek larev, přičemž za jedno ohnisko se považuje skupina 35 a více larev.

ŘEPA (RF 10–14 BBCH, 1. list viditelný až 4 listy vyvinuté)

Líhnutí larev 2. generace **mšice makové (*Aphis fabae*)** na zimních hostitelích začalo 7.5. v okrese Šumperk (Lesnice). Larvy se základy křídel zaznamenali 6.5. v okrese Karviná (Starý Bohumín), okřídlené samičky 9.5. v okrese Frýdek-Místek (Staříč) a 10.5. v okrese Přerov (Troubky).

Ošetření se signalizuje u semenáčků při zjištění prvních larev mšice makové se základy křídel, u technické cukrovky při ukončení hlavního přeletu, tj. když 95 % okřídlených mšic opustilo brsleny.

CHMEL (RF 15–24 BBA, pátý pár listů vyvinutý až čtvrtý pár vedlejších výhonů viditelný)

Ve chmelnicích probíhá zavádění výhonů na drátky.

V okrese Přerov (Prosenice) trvá střední výskyt imag **dřepčíka chmelového (*Psylliodes attenuata*)**.

OVOCNÉ DŘEVINY

V intenzivních sadech převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních sadech a na rozptýlené zeleni.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 57–65 BBCH, prodlužování korunních lístků až plný květ)

První výskyty **padlí jabloň (*Podosphaera leucotricha*)** byly pozorovány 7.5. také v okresech Opava (Malé Hoštice) a Přerov (Podhoří). Výskyt na náchylných odrudách v okrese Olomouc (Náměšť na Hané, Vilémov u Litovle) je lokálně až střední.

Ošetření se signalizuje v období sekundárního šíření choroby ve fázi 55 BBCH (zelené poupě) a opakuje se podle potřeby (infekční tlak, intenzita růstu, použitý přípravek) přibližně až do fáze 76 BBCH (plody velikosti vlašského ořechu).

Ojediněly střední výskyt **mšic (*Aphididae*)** byl zaznamenán v okrese Jeseník (Javorník-Město).

Kontroluje se 100 letorostů (na 5 místech 20 letorostů z 1 stromu) na konci kvetení, fáze 67 BBCH.

Ošetření se provede při napadení 2 a více % letorostů koloniemi mšic, v případě napadení mšicí jabloňovou 10 a více %.

Střední výskyt larev **květopasa jabloňového (*Anthonomus pomorum*)** zaznamenali v okrese Opava (Malé Hoštice).

Pozorování výskytu imag se provádí dvakrát v týdenním intervalu v období zeleného pupene až myšího ouška. Kontrolují se úlovky imag květopasa jabloňového ve 30 sklepech z 30 plodných dvouletých větví.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. při počtu 1,5 kusů imag v průměru na jedno sklepnutí. Po nakladení vajíček je chemická ochrana již neúčinná.

První nálety samců **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)** byly zachyceny do feromonových lapáků 7.5. v okrese Nový Jičín (Příbor, Štramberk).

Přílet samců se sleduje ve dvou feromonových lapácích dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se provede vždy přibližně za týden po vyvrcholení letové vlny, pokud trvají vhodné podmínky pro kladení vajíček, tedy pokud večerní teploty ve 21 hodin středoevropského času dosahují alespoň 17 °C.

První výskyt samců **obaleče jabloňového (*Hedya nubiferana*)** byl zaznamenán 7.5. odchylem do feromonových lapáků v okrese Nový Jičín (Příbor).

Přílet samců se sleduje ve dvou feromonových lapácích dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Škodlivý výskyt může nastat při zjištění 3 a více samců v průměru na jeden lapák a den.

První záchyty samců **obaleče trnkového (Grapholita janthinana)** byly pozorovány 7.5. v okrese Prostějov (Dětkovice).

Přílet samců se sleduje ve dvou feromonových lapácích dvakrát týdně od 20.4. do konce srpna.

Možnost škodlivého výskytu je při zachycení 1 a více samců v průměru na jeden lapák a den.

Peckoviny

SLIVOŇ (RF 65–65 BBCH, plný květ až konec kvetení)

Ojedinelý střední výskyt imag **pílatky švestkové (Hoplocampa minuta)** a **pílatky žluté (Hoplocampa flava)** zachytili na lepových deskách v okrese Jeseník (Javorník-Město).

V okrese Prostějov (Němčice nad Hanou) pozorovali 7.5. už housenice v květech.

Imaga pílatek se sledují dvakrát týdně od začátku kvetení, fáze 61 BBCH, a po zjištění prvních imag denně do konce kvetení, fáze 67 BBCH, na 3 bílých lepových deskách. Výskyt vajíček se sleduje jednorázově na konci kvetení, fáze 67 BBCH, ve 100 nejvyvinutějších středových květech ze 100 květních růžic.

Optimální termín ochrany je při začátku líhnutí housenic, tj. při zjištění vajíček se dvěma červenými skvrnkami. Ošetří se sady, které v průměru vykazují napadení květů 5 a více %.

V uplynulém týdnu byly zaznamenány první slabé výskyty samců **obaleče švestkového (Cydia funebrana)** prakticky v celé oblasti.

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ochrana proti současné, tj. první generaci, která působí propad plodů, není obvykle účelná. Pouze v letech s nízkou násadou plodů a velmi vysoké populační hustotě obaleče švestkového je vhodné ji provést, a to po zjištění první výrazné letové vlny. Ošetření se signalizuje v období letu imag letní generace, a to v první třetině letové křivky této generace. Ochranný zásah je vhodné směřovat proti právě se líhnoucím housenkám, tj. asi týden po vrcholu letové vlny. U raných a poloraných odrůd většinou stačí jedno ošetření. U pozdních odrůd, pokud nadále trvají vysoké přilety samců do feromonových lapáků, se provede druhé ošetření, a to přibližně 10 dnů po prvním.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek